

В Українській Православній Церкві вказали на проблеми становища її віруючих в контексті міжнародного права

Представництво Української Православної Церкви при європейських міжнародних організаціях виступило із заявою, в якій вказало на триваючі порушення прав православних християн в Україні та невідповідність дій української держави в цих питаннях міжнародному праву і стандартам ОБСЄ.

У числі порушень прав віруючих канонічної Української Православної Церкви в заяві згадуються, зокрема, вчинення щодо них тяжких кримінальних злочинів, непричинні силові захоплення храмів, блокування реєстрації статутів та обмеження конституційних прав релігійних організацій канонічної Церкви законом про примусове перейменування, поширення щодо кліриків і мирян канонічної Церкви риторики ненависті в ЗМІ.

«Священний Синод УПЦ і Собор єпископів УПЦ неодноразово висловлювали стурбованість фактами порушень прав вірян УПЦ, а також дискримінаційною політикою, яка проводиться державними органами на різному рівні. Разом з тим, з боку багатьох представників державних структур різного рівня, релігійних лідерів, а також в ЗМІ продовжує поширюватися теза про те, що громади УПЦ змінюють свою канонічну юрисдикцію добровільно, - підкреслено в документі. -

Оцінюючи ці помилкові твердження, необхідно зазначити, що з 2015 року захоплено або незаконно перереєстровано близько 500 храмів нашої конфесії. Багато з цих захоплень, наприклад в Задубрівці, Катеринівці, Птичій, супроводжувалися вчиненням тяжких злочинів, від яких постраждало багато вірян УПЦ. Кількість публічних свідчень, звернень вірян за фактами цих подій настільки численна, що факт масовості порушень прав людини, що супроводжують рейдерські захоплення наших громад, не вимагає якихось спеціальних досліджень».

Відзначається, що «реалізована в даний час в Україні схема рейдерського захоплення храмів УПЦ відбувається як шляхом прямого захоплення без будь-якого документального прикриття, так і шляхом незаконної перереєстрації громад УПЦ в юрисдикцію «Православної Церкви України» України» на підставі розпоряджень обласних державних адміністрацій». Вчинене за цією схемою документальне підроблення передбачає подачу до державного органу протоколу зборів членів парафіяльних зборів про перехід громади в іншу конфесію, підписаного особами, які насправді не мають юридичного права підпису.

У поширеній заяві Представництва також зазначається, що міжнародне право засуджує будь-які форми прояву нетерпимості, дискримінації, розпалювання ворожнечі по відношенню до групи, об'єднаної за расовою, етнічною чи релігійною ознакою. Правопорушення щодо цієї групи включають висловлювання, які негативно характеризують або звинувачують всю групу віруючих в цілому або всю конфесію, безвідносно до конкретних людей, і без будь-яких юридичних доказів неправомірності поведінки представників групи-жертви. «Політичні звинувачення УПЦ в антиукраїнській діяльності, що містяться в заявах державних чиновників, зверненнях депутатів різного рівня, затверджених рішеннями органів місцевого самоврядування, є яскравим прикладом риторики ненависті і розпалювання нетерпимості на державному рівні до всієї конфесії УПЦ загалом», - підкреслює Представництво Української Православної Церкви при європейських міжнародних організаціях.

У документі наводяться конкретні приклади подібних порушень і відзначається, що такі звинувачення «в реальності ніяк не були підтверджені рішеннями правоохоронних органів, а отже, є недостовірними домислами і всього лише оціночними судженнями окремих осіб, котрі однак наділені владними повноваженнями і через це негативно впливають на формування громадської думки стосовно багатомільйонної пастви УПЦ».

«Саме за такими лекалами здійснюється підготовка думки жителів територіальних громад, радикальних організацій, які черпають із заяв державних службовців, депутатів і ЗМІ відомості про можливість та навіть заохочення до скоєння правопорушень проти вірян УПЦ», - констатує Представництво, вказуючи на сформовану в країні стійку тенденцію політичного маркування віруючих канонічної Церкви і ігнорування того факту, що Українська Православна Церква

займається виключно духовною опікою своєї пастви «з метою спасіння і єднання всіх віруючих з Господом Ісусом Христом».

Констатувавши, що позиція Української Православної Церкви щодо дій Константинопольського Патріарха Варфоломія заснована на канонічному праві, Представництво УПЦ при європейських міжнародних організаціях зазначає: «Водночас, дії зі створення в Україні релігійного об'єднання «Православна Церква України» на основі Томосу, наданого Константинопольським Патріархом, вочевидь тягнуть посилення дискримінації і тиску на УПЦ через надання владою привілеїв цій конфесії в Україні і високому рівню пропаганди ненависті стосовно УПЦ. У разі, якби державна влада України забезпечувала добровільність зміни конфесійної приналежності, і не надавала б «ПЦУ» преференцій, – створення нової релігійної структури не призвело б до трагічних зіткнень навколо громад УПЦ, котрих примушують до зміни приналежності різні політичні сили і радикальні організації».

У заяві також вказується на те, що в Україні не виконуються рекомендації ООН щодо неприпустимості створення привілейованих церков. Так, новоствореній структурі «ПЦУ» в преференційний порядку було надано храм комплексу Софії Київської, при цьому неодноразові спроби канонічної Української Православної Церкви отримати аналогічне право були проігноровані. «З подібними обмеженнями прав стикаються структури УПЦ і в інших регіонах України, зокрема з виділенням земельних ділянок громадам УПЦ для будівництва храмів, а також з реалізацією інших законних прав, які сьогодні заблоковані з політичних міркувань або вкрай ускладнені», - підкреслює Представництво, відзначаючи при цьому, що процесу так званих «переходів» громад Української Православної Церкви в «ПЦУ» на рівні центральних і регіональних влад надається істотна адміністративна підтримка, а державні структури найвищого рівня відкрито демонструють привілейоване становище «ПЦУ».

Торкнувшись теми ставлення віруючих Української Православної Церкви до дій Константинопольського Патріархату щодо надання Томосу новоствореному релігійному об'єднанню «ПЦУ», які оцінюються як порушення канонічного і міжнародного права, Представництво в своїй заяві констатувало, що Українська Православна Церква «висловила своє ставлення до цих дій визначивши, що рішення Священного Синоду Константинопольського Патріархату від 11.10.2018 року щодо надання Томосу про автокефалію «ПЦУ», є недійсним і не має канонічної сили». «Вчинення щодо вірян УПЦ масових правопорушень, а також дискримінаційна державна політика, дозволяють зробити висновок про створення діями Константинопольського Патріархату істотних умов для посилення порушень прав людини в Україні у сфері релігійних відносин», - підкреслюється в заяві.

Також в документі акцентується увага на тому, що до теперішнього часу не оприлюднені судові

акти Константинопольського Патріархату про «відновлення в сані» ієрархів «УПЦ КП» і «УАПЦ», що дає підстави вважати ці рішення спірними, відсутніми або такими, що мають такі юридичні дефекти, які не дозволяють надати їх публічно для оцінки і вивчення. «Фактично, рішення Константинопольського Патріархату з «українського питання» сприйняті міжнародною і національною спільнотою лише на підставі публікацій ЗМІ, заяв деяких політиків і тексту Томосу, який не є первинним актом про надання автокефалії та відновлення кліру «УПЦ КП» і «УАПЦ» в канонічному сані», - йдеться в заяві. Перераховані в ній факти «свідчать про можливі серйозні юридичні порушення в підготовці та прийнятті рішень з «українського питання», що ставить під сумнів їхню легітимність», вважають в Представництві Української Православної Церкви при європейських міжнародних організаціях.

У заяві висловлено переконання, що православні віруючі громадяни України не можуть переслідуватися і звинувачуватися в розпалюванні релігійної ворожнечі, якщо вони висловлюють своє ставлення до дій Константинопольського Патріарха, а також «ієрархії» «Православної Церкви України», висловлюючи сумніви в їхній канонічності, благодатності, а також вважаючи дії Константинопольського Патріарха Варфоломія з «українського питання» деструктивними, чреватими розколом Вселенського Православ'я. «Таке ставлення до дій Константинопольського Патріархату в Україні – це позиція всієї УПЦ. А заборона висловлювати цю позицію для мільйонів віруючих – це порушення норм міжнародного права, в тому числі ст. 10 Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод людини, ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Зважаючи на це, вимоги до віруючих припинити висловлювати свою думку є незаконним обмеженням свободи слова, а отже – правопорушенням», - йдеться в документі.

В оприлюдненій заяві також наголошується, що прийнятий в грудні 2018 року так званий «закон про перейменування» є яскравим прикладом дискримінації, обмеження свободи віросповідання, а також способом примусу віруючих Української Православної Церкви до відмови від своєї канонічної та історичної ідентичності. «Право обирати найменування безпосередньо є частиною релігійної свободи і його звуження, встановлення додаткових зобов'язань і обмежень, суперечить статті 22 Конституції України, котра прямо забороняє звуження обсягу вже існуючих прав новими законами. У цьому контексті діють також положення статті 18 Міжнародного пакту про політичні та громадянські права, що гарантують право сповідання своєї віри і відправлення релігійних обрядів вільно, в тому числі зі своїм унікальним історичним найменуванням, обраним без будь-якого примусу. Також слід звернути увагу на положення Методики, розробленої канцелярією Генерального секретаря ООН з профілактики геноциду, згідно з якою маркування групи осіб за релігійною чи іншою ознакою, поєднане з дискримінацією цієї групи, є ознакою підготовки або вчинення в державі масових злочинів і погіршення захисту прав людини в регіоні», - нагадують в Представництві Української Православної Церкви при європейських міжнародних організаціях.

При цьому в заяві вказується на те, що Українська Православна Церква знаходиться в багатовіковому історичному, канонічному і духовному зв'язку з Руською Православною Церквою; вона не підпорядкована Руській Православній Церкві адміністративно, а є самокерованою Церквою з центром управління в столиці України - Києві.

«УПЦ неодноразово заявляла про достатність наявного статусу для здійснення релігійної діяльності в Україні, що відповідає і праву віруючих вільно обирати конфесію, в межах якої вони бажають сповідувати свої релігійні переконання. Зважаючи на це, нав'язування вірянам УПЦ сторонніми особами, в тому числі державними органами і політиками, ідеї про необхідність зміни статусу можуть носити лише рекомендаційний характер, і не можуть супроводжуватися будь-якими формами примусу. В Україні має бути забезпечена можливість збереження вже існуючих статусу і назви релігійних організацій».

Представництво УПЦ при європейських міжнародних організаціях висловило вдячність міжнародним структурам, які проявили увагу до проблем віруючих Української Православної Церкви, наголосивши: «Реакція міжнародних структур, особливо наділених міжнародними правовими мандатами, спрямованими на захист прав віруючих і стримування дискримінаційних проявів, в тому числі з боку представників влади, безсумнівно повинна впливати на поліпшення політики, що проводиться в державі щодо релігійних організацій».

Служба комунікації ВЗЦЗ

за матеріалами Інформаційно-просвітницького відділу Української Православної Церкви

Джерело: <https://mospat.ru/ua/news/87389/>